

Люксембургу, Ліхтенштейну, у районах поселення швейцарців німецького походження, в Ельзасі й Лотарингії у Франції й у південному Тіролі в Італії. Також у деяких районах Польщі, Чехії, Словаччини, Угорщини, Словенії, Румунії, Бразилії й Намібії, і в Пенсільванії. Сферу поширення німецьких діалектів можна визначити тільки загальною, причому мовні межі часто не збігаються із кордонами держав.

Варто розрізнити поняття діалект й акцент. Акцент відноситься винятково до фонологічних характеристик вимови. Та сфера мовознавства, що займається традиційним описом діалектів називається діалектологія. Діалектологія — розділ лінгвістики, предметом вивчення якого є діалект як деяке ціле. У новітній лінгвістиці діалектами також займається соціолінгвістика.

Берлінський діалект - це берліно-брандербурзький діалект на якому говорять у Берліні. Берлінський діалект ніколи не розробляв власну офіційну літературну мову. Сам по собі діалект виник з нижньонімецького діалекту, що сформувався в наслідок вживання літературної мови і її мовних особливостей. В написанні найчастіше використовується верхньонімецьке написання (*hochdeutsche Rechtschreibung*).

СТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ МОВИ ОРАТОРА (НА ПРИКЛАДІ АНГЛОМОВНИХ ПОЛІТИЧНИХ ПРОМОВ XIX-XX СТОЛІТЬ)

Доп. - Кривонос Н.В., ПР-34
Наук. кер. – викл. Матюшенко О.Ю.

Ораторське мистецтво (риторика), передусім, тісно пов'язане з лінгвістичними науками: стилістикою та культурою мовлення.

У риториці велика увага завжди приділяється розвитку такої мовленнєвої якості, як доцільність мовлення (мітингові промови, політичні дебати, наукові доповіді тощо). Дана якість досить міцно спирається на функціонально-стилістичний фундамент – дослідження закономірностей функціонування

мови в різних сферах спілкування. У цьому розумінні стилістика стосовно риторики виступає як теоретична наука, а риторика стосовно стилістики – як прикладна.

Ораторському тексту притаманні інформативність, комунікативно-прагматична цінність, зв'язність і цілісність. Текст промови оратора належить до типових текстів. Але при цьому для нього характерний високий ступінь вмісту нетипових текстів: цитат, афоризмів, жартів, анекдотів, приказок тощо.

Деякі мовознавці виділяють мову оратора в окремий ораторський стиль, для якого характерні майже всі функції: інтелектуально-комунікативна, емотивна, естетична та інші. Текст промови оратора має свої, притаманні тільки йому, особливості на фонетичному, лексичному, стилістичному та синтаксичному рівнях.

На звуковому рівні тексту слід звернути увагу на явище стилістичної функції звуків та звукового символізму. Сучасні вчені прослідкувавши вживання різних звуків, виявили що сонорні [l] і [m] будуть частіше зустрічатися в «агресивному» значенні, ніж у «ніжному», і що звуки [k], [t], [r] завдяки характеру їхньої артикуляції будуть превалювати в «агресивному» значенні, у порівнянні з ніжним.

Для лексичного рівня ораторського тексту характерне велике розмаїття слів, що говорить про відкритість лексичної бази та розкритість ораторського стилю. Залежно від того, в якому значенні буде вжито лексичні одиниці, лексику мови оратора поділяють на автологічну і металогічну або тропи.

Основу будь якої промови оратора становлять слова з прямим, автологічним значенням. За стилістичним забарвленням вони нейтральні: *"The question of woman's rights is a practical one"*. (Lucy Stone, "A Disappointed Woman") – у цій промові кожне слово означає лише явище, що за ним стоїть. Проте існує велика група слів, що, маючи пряме, автологічне значення, водночас виходять за рамки літературної норми. Це – просторіччя, діалектизми, жаргонізми, неологізми, архаїзми, солецизми, сленг тощо.

Прикладом промови насиченої просторіччям є "On Woman's Rights" by Sojourner Truth.

And aren't I a woman? Look at me! I could work as much and eat as much as a man – when I could get it – and bear the lash as well.

Так, зараз у неофіційних політичних промовах можна зустріти такі сленгові слова: *apostles of murder* – політичні агітатори, *forwards* – радикали, *left-centre* – обережні ліберали, *old-gang* – консерватори, *squash-ballad* – гімн, *ululation* – цькування, блокування, *the tiger* – лідер та інші. До речі, сленг вітчизняних політиків не поступається колоритністю: *під куполом* – у Верховній Раді, *кнопкодави* – депутати, *цицерон* – політик, який не володіє мовою та інші.

Досвідчений оратор, виступаючи перед аудиторією, яка має спільну професію, не омине можливість вжити їхній професійний жаргон. Так, виступаючи перед американськими миротворцями, президент замість *to enroll* може вжити *to marry Brown Bess*, або *soldier's farewell* замість *retreat*.

У політичних промовах неологізми займають далеко не останнє місце. Так, сучасні виступи насичені такими словами як *blackmarketeer* – «спекулянт», *third-worldism* – рух країн третього світу, *quitenik* – противник війни, *go-aheadism* – ініціатива, *hard-liner* – прихильник твердого курсу, *all-at-onceness* – рантовість, *do-it-your-selfer* – мастак на всі руки, *VIP* – дуже важлива персона та ін.

Також зустрічаються архаїзми: *whilom* – колишній, *thee* – тебе, тобі, *contrarious* – протилежний, *musketeer* – мушкет, *here at* – при цьому, *perpend* – думати, гадати; архаїчні назви країн: *Cathy* – China, *Erin* – Ireland, *Ruthenia* – Ukraine, *Moskovia* – Russia. Вживання архаїчної лексики спостерігаємо у промові Мартіна Лютера Кінга ("I Have a Dream"):

My country 'tis of thee, sweet land of liberty, of thee I sing.

До металогічної лексики відносять тропи – порівняння, епітет, метафора, уособлення, персоніфікація, алегорія, синекдоха, евфемізм. Наведемо приклади порівняння, епітету і метафори у політичних промовах:

In each case, the basis or moral skeleton of the man was inborn disposition – a thing which is as permanent as rock. (Mark Twain speaks in praise of George Washington)

*Every realist knows that the democratic way of life is at this moment being directly assailed in every part of the world by secret spreading of **poisonous propaganda**. (F. D. Roosevelt, "The Four Freedoms")*

*Terrorist attacks can shake the foundations of our biggest buildings, but they cannot touch **the foundation of America**. These acts shattered steel, but they cannot dent **the steel of American resolve**). (George W. Bush, "9/11 speech - Address to the Nation")*

Велике значення в мові оратора мають порядок слів у реченні, його структура та довжина.

По довжині всі речення зазвичай розподіляють на короткі (до 10 слів), середні (до 30 слів), довгі (до 60 слів) та наддовгі, об'єм котрих практично не обмежений. Особливе місце займають стилістичні фігури: полісендитон, асиндетон, зевгма, синтаксичний паралелізм, симплока.

I believe I have no lawful right to do so, I believe I have no inclination to do so. (Richard Nixon, "Vietnamization") Це приклад симплоки.

Основного стилістичного забарвлення ораторському тексту надають фігури: риторичні звороти, іронія, каламбур, парадокс, епістрофа та інші.

*Tonight, I do not tell you that **the war in Vietnam is the war to end wars**.* Це приклад каламбуру.

Таким чином, кожний рівень ораторського тексту виконує свою важливу роботу. Успішна промова оратора повинна гармонійно поєднувати відповідну лексику, синтаксичну будову речень, стилістичні засоби вираження думки і навіть звуковий символізм.